

UN DEMERS PASTORAL ȘI CAPACITATEA SA MÂNTUITOARE

Preot conf. dr. Mihai Iosu

Focalizând interesul pe realitatea cotidiană, din perspectiva grijii și a îngrijirii, descoperim cu ușurință, cum un termen din aceeași familie semantică, își pune amprenta într-un mod evident. E vorba despre îngrijorare. E mai mult decât o insomnie pasageră, mai mult decât o strângere de inimă, ce răscolește sufletul creștinului responsabil. E starea de neliniște sufletească, de zbucium, de umplere de griji. E preocuparea extrem de serioasă cu privire la locul nostru în această viață, la menirea în raport cu Dumnezeu și semenii, la ce facem și ce este de folos celorlalți să facem, la alinierea noastră la voia și planurile lui Dumnezeu. Astfel ajungem în situația de a realiza că nu ne putem trăi viața terestră după bunul plac, nu ne putem justifica existența doar prin traiul zilnic, nu realizăm mare lucru, numai pentru că suntem bipezi, cei mai sus situați în ordinul primatelor, inteligenți, frumoși și modești. Suntem oameni. Nu contra oameni, nu pe lângă oameni, ci pentru oameni.

De la începuturi, ființa umană a întâmpinat dificultăți în ceea ce privește capacitatea de a fi înțeleasă, de alții sau chiar de sine. Au fost întâlnite opreliști datorate lipsei iscusinței, a priceperii în a analiza corect și cinstit, mediul existențial. Dacă pentru înțelegerea proprie, s-a găsit, relativ ușor, rezolvare, pentru ceilalți, de multe ori, nu s-a găsit timp sau metodă. Cum intenția de socializare a apărut *ab initio*, era nevoie doar de descoperirea mijloacelor eficiente, a prilejurilor celor mai potrivite, ca omul să recunoască faptul ca *a nu fi singur pe pământ* (Fac. 2,18) era o concluzie divină, pe care trebuia s-a împlinească și prin contribuție personală. Singurătatea fiind astfel învinsă, era nevoie de norme de conviețuire, ca împreună-trăirea să fie iluminată de împreuna-lucrare, amândouă fiind înnobilate de înțelegere reciprocă, respect, prietenie, ajutor binevenit. Ca să se poată ridica la nivelul de om plăcut lui Dumnezeu și de folos semenilor, cel în cauză trebuia să se transpună în locul aproapelui, să-l înțeleagă prin prisma propriilor lui nevoi și să-l ajute ca pe sine însuși. S-a ajuns, în felul acesta, să fie implementat un stil de viață, cu roade multe de ambele părți. Roade de bun gust și de bun simț. Și pentru că mântuitorul mod de viață trebuie să poarte un nume, i s-a spus empatie.

Deschizând un dicționar, aflăm o definiție de un nivel accesibil de percepție și cu o largă arie de acoperire de sorginte creștină: „Acțiunea de a înțelege, de a fi conștient de ceva, de a fi sensibil la ceva și de a trăi sentimentele, gândurile și experiențele altora ca și cum ar fi ale tale”¹. O enciclopedie de renume simplifică explicația lăsând să se înțeleagă faptul că ar fi „capacitatea unei persoane de a se imagina în locul alteia, pentru a-i înțelege, sentimentele, dorințele, ideile și faptele”².

Înțelegând și actualizând această nobilă capacitate a omului, realizăm importanța noii direcții de acțiune, progresul în relațiile inter-umane, precum și câștigul duhovnicesc rezultat din implementarea acesteia în spațiul existențial cotidian. Constatarea următoare, comprimă în expresiile sale, multă înțelepciune și deschide un nou orizont de reflexie: „Cât de departe ajungi în viață depinde de cât de blând ești cu cei tineri, cât de milos ești cu cei în vârstă, cât de empatic ești cu cei în necaz, cât de tolerant ești cu cei slabi și cu cei puternici. Pentru că, la un moment dat, în viața ta și tu vei fi în locul lor”³. A produce dovada empatiei, este alegere ce pune în lucrare întreaga ființă, acțiunea ce decurge din noul mod de trai și de abordare, adăugând noi și multe roade binecuvântate, ce pot fi mântuitor valorificate. „Când învățăm să ieșim din tiparele personale și să ne punem în locul altcuiva, începem să simțim ce simte celălalt. Acesta este fundamentul comunicării și al relațiilor reușite”⁴.

Omul, prin empatie, este un biruitor. Un victorios în lupta cu forțele răului, cu cerbicia semenilor, cu posibile derapaje personale. Sfântul Ioan de Kronstadt, invitând pe fiecare interesat la luare aminte, afirmă: „Cea mai mare și statornică rătăcire a inimii noastre, cu care trebuie să ne luptăm fără încetare, toată viața noastră, este gândul tainic că putem fi fără Dumnezeu și în afară de Dumnezeu undeva, cândva, fie și pentru o singură clipă”⁵. Oricât am fi de sus și cât de puternici ne-ar crede alții, în cuprinsul rugăciunii zilnice, să nu omitem să spunem și să credem, că *toate le putem în Hristos Cel ce ne întărește* (Fil. 4,13). Fiind fideli preceptelor empatice, alimentându-ne din apa cea vie a Scripturii, precum și din izvorul limpede al înțelepciunii, să pornim cu Hristos pe calea vieții, în lupta vieții, pentru triumful binelui, bine făcut.

În cele ce urmează doresc să supun atenției câteva din avantajele pe care empatia⁶, ca nou *modus vivendi*, le aduce, le face de înțeles și de urmat pentru creștinul autentic. Ordonarea este aleatorie.

¹ Merriam Webster la Hal Urban, *Alegeri care îți schimbă viața*, Ed. Amaltea, București, 2009, p. 57.

² *Enciclopedia Universală Britanică*, vol. 5, Ed. Litera, București, 2010, p. 302.

³ George Washington Carver la Hal Urban, *op. cit.*, p. 232.

⁴ Hal Urban, *op. cit.*, p. 233.

⁵ Sfântul Ioan de Kronstadt la Dr. Dmitri Avdeev, *Psihiatria pentru duhovnici*, trad. de Adrian Tănăsescu-Vlas, Ed. Sofia, București, 2011, p. 41.

⁶ Hal Urban, *op. cit.*, p. 68.

1. Ne îmbunătățește relațiile cu semenii. Omul fiind ființă socială, nu se poate realiza fără suport din afară, nu poate izbândi și menține aceleași performanțe, doar prin forțe proprii. „Adam nu a fost creat pentru o viață solitară, de izolare. Încă de la început, capacitate lui de a folosi limbajul, umblarea și conversațiile lui cu Dumnezeu în răcoarea zilei și grija expresă a lui Dumnezeu ca el să nu rămână singur (Fac. 2,18), sunt dovezi clare ale laturii sociale din natura umană”⁷. Chiar dacă ajunge la performanțe profesionale și personale, pe cont propriu, nu va putea, să le valorifice în afara mediului social. Egoismul ce poate influența un timp preocupările umane, își va dovedi, pentru omul înțelept, limitele și, mai ales, capcanele, greu de evitat sau de îndepărtat. Între oameni, omul guvernat de empatie, va dovedi repede, capacități de adaptare și integrare, fapte ce-l vor propulsa în rândul celor merituoși, între cei vrednici. Pentru semenii, va fi un insistent făptuitor al gesturilor și actelor altruiste. Următoarea povoață o promovează și o înfăptuiește, conștient fiind că doar așa se justifică: „Când te rogi, încearcă să te rogi mai mult pentru ceilalți decât pentru tine însuși, iar în timpul rugăciunii, imaginează-ți foarte viu pe toți oamenii uniși cu tine ca într-un singur trup, și pe fiecare în parte ca un mădular al Trupului lui Hristos...Roagă-te pentru toți așa cum te-ai ruga pentru tine însuși, cu aceeași sinceritate, cu aceeași ardoare”⁸. Va ilustra cum nu se poate mai frumos și sincer, ce înseamnă prietenia și care sunt valorile ce le aduce și le înmulțește între și pentru oameni. Va fi cel ce la nevoie se cunoaște, cel care promovează chiar jertfelnicia pentru a se face util semenilor. „E minunat să fii om. De asemenea, este greu și dureros. Este limpede pentru noi toți că avem nevoie de ajutor când trecem prin necazuri. De aceea, ne dăm seama că uneori trebuie să fim în preajma altora și să-i ajutăm. Prin îngrijiri atente și întâlniri regulate putem fi alături de persoana în nevoie, ajutând la eliberarea și dezvoltarea ei și binecuvântându-ne unii pe alții”⁹.

Va fi mereu o persoană agreată. I se vor recunoaște meritele și va deveni pentru mulți un exemplu. Va fi omul de omenie pe care îl recomandă Biserica, îl așteaptă comunitatea și îl prețuiește orice semen de bună credință.

„Prietenia este... tipul de dragoste pe care ne închipuim că o trăiesc îngerii” (C.S. Lewis); „Prietenia este o haină valoroasă care se curăță când se murdărește, nu se aruncă la prima pată” (Cato cel Bătrân); „Prietenia constă în a ști că ai un ajutor în plus și un necaz mai puțin” (Marcio Barrios).

2. Întărește căsătoriile și familiile. Omul empatic, susținut de întregul mediu ce stă sub înrâurirea acestei capacități deosebite, este o binecuvântare

⁷ Jay E. Adams, *O teologie a consilierii creștine*, trad. de Florin Mermeze, Ed. Cartea creștină, Oradea, 2008, p. 142.

⁸ Sfântul Ioan de Kronstadt, *Viața mea în Hristos*, trad. de diac. Dumitru Dură, Ed. Oastea Domnului, Sibiu, 2005, p. 160.

⁹ Lena și Otto Rimas, *Empatia, consilierea biblică în biserică*, trad. de Sanda Gurău, Colegiul biblic est-european, Oradea, 2005, p. 15.

în orice loc. Înainte și la căsătorie, va dovedi înțelegere și onestitate, făcând acest mare pas al vieții, în modul cel mai responsabil. Va cugeta profund la ce reprezintă pasul acesta, opțiunea decisă, pentru sine și pentru ce-i ce vin alături de sine, ca ai săi. Familia pe care o întemeiază va fi una de referință și prin faptul că aici nu vor exista dispute, chiar dacă apar puncte de vedere diferite, nu va fi suferință amplificată de factorul uman apropiat, pentru că acesta tocmai contra suferinței de acest gen, va milita. Va ști să folosească mijloacele optime de aplanare și de ambiționare pozitivă reciprocă. Va pune în valoare și acțiune, comunicarea, „temelia tuturor relațiilor, a legăturilor omenești. Cuvântul latin *communicare* înseamnă *ceva devine comun*. Se referă la acțiunea de a împărtăși altcuiva ceva din sine”¹⁰. Cel stăpânit de aceasta abilitate, va determina, ca atât mariajul, cât și familia ce se va constitui ulterior, să fie demne de luat în seamă, exemple accesibile de urmat.

„Încrederea înfloreste în inimile mari” (Vasile Alecsandri); „Cine are capacitatea de a se îndrăgosti, poate avea mereu încredere în iubire și în valoarea omului de care s-a îndrăgostit” (Octavian Paler); „Fără încredere trăim degeaba și mereu vom fi chinuți de îndoieli” (Victor Duță).

3. Îi face pe oameni mai buni în rolul de soți, părinți, profesori, prieteni, colegi, consilieri, preoți, medici, infirmiere, îngrijitori și lideri de toate felurile. Cei sensibilizați și apoi ghidați de empatie, vor desena o traiectorie a vieții, personale și profesionale, de excepție. De referință și de folos prin excelență, își vor pune amprenta pe tot ce este bine, adevăr și frumos, contribuind astfel la propășirea celor cu care sunt și pentru care acționează. Sunt arii profesionale, unde omul trebuie să sfințească locul, să dea din emoția lui, pe cele ce sensibilizează, din priceperea lui, pe cele ce ajută și din dragostea lui, de Dumnezeu și semenii, pe cele ce înnobilează. Sub binecuvântarea abilității empatice, omul va scoate la lumină valorile cu care este înzestrat și de pe urma cărora a ajuns la acea demnitate. Locul în care este așezat, impregnat cu atâtea răspunderi, îl va onora, prin dovada vocației pentru ceea ce trebuie să realizeze. La locul potrivit și de cinste ce-l ocupă, se va comporta cu seriozitate și naturalețe, cu profesionalism și pasiune pentru luminarea, îngrijirea și înălțarea semenilor săi. Va fi omul preocupat pentru făurirea de noi generații responsabile, de oameni de încredere și de cuvânt, cu caractere puternice și benefice, ce vor reprezenta viitorul sănătos și pregătit a-și asuma răspunderile aferente.

Va sprijini pe cei dragi, cunoscând valoarea familiei, va învăța pe alții, cunoscând importanța școlii, va povățui pentru binele comun, pe cei dați în grija sa, va păstori responsabil, fiind un purtător de grijă cu abnegație, și va îngriji cu pasiune pe toți cei aflați în diferite stadii de neajutorare, de suferință. Atitudinea părintească în relația cu cei destinați a fi sprijiniți de acesta, îl va

¹⁰ *Ibidem*, p. 110.

face deosebit de agreat, aprecierile fiindu-i surse de urmare consecventă a misiunii, de continuare, indiferent de piedici, a parcursului ce duce la împlinirea idealului creștin. Aflat în sfera specifică unui director de proiecte de o noblețe aparte, va acționa *cu timp și fără timp*, pentru fructificarea unui „program său de redresare” cu destinatari cunoscuți, ce trebuie să devină și merituoși.

„Să nu ai nicio dreptate inflexibilă, nicio înțelepciune fluctuantă. Măsura e tot ce e mai bun” (Sf. Grigorie de Nazianz); „Cu o umbră și cu o roată compară cele triste și cele strălucitoare ale vieții; căci umbra nu rămâne, iar roata se învâрте” (Nil din Ancyra); „Cea mai bună curățire socotește-o faptul de a nu nedreptăți pe nimeni” (Sextus).

4. Ne îmbunătățește abilitățile de comunicare, în special capacitatea de a asculta. „Să asculți în mod empatic este un lucru greu. Cei mai mulți oameni cred că ascultarea vine de la sine, dar nu este așa. Auzul vine de la sine, dar ascultarea este o abilitate care trebuie dezvoltată. Ca orice abilitate cere multă muncă și exercițiu. Partea cea mai grea este să ne concentrăm asupra nevoilor și sentimentelor celeilalte persoane”¹¹. La semenul empatic mulți vor privi. Mulți îl vor căuta și va fi agreat pentru felul său de a respecta pe cel de lângă el. Pentru sine respectul, nu doar afișat, ci pus în lucrare, este forma cea mai accesibilă a dragostei pentru aproapele. A face cunoscut, a da de știre, a informa, a înștiința sau a spune, pe scurt, a comunica, este unul din punctele sale forte. „Comunicarea este acel mod fundamental de interacțiune psihosocială fără de care oamenii nu ar putea să devină oameni și să cultive valorile proprii...Comunicarea umană se efectuează în sisteme și limbaje complexe, care trec ușor de la limbaje verbale la cele neverbale, de la gest la simbolul matematic sau al culorilor, de la sunete la tonuri, de la ritmuri la tăceri. Cu ajutorul acestor mijloace sunt puse în mișcare, nu simple mărfuri de schimb, ci semnificații”¹².

Fiind un exemplu de comunicator, simțul empatic, îi va da și binecuvântarea de ascultător. Ghidat de dragoste și înțelepciune, va ști când să vorbească prin exprimare verbală și când prin tăcere. Ascultarea îi va fi marele dar cu care va înnobila persoana sa, în relație cu semenii, aceștia din urmă, la rândul lor, fiind ajutați să se cunoască și să valorifice darurile cu care sunt înzestrați. „Când ne pasă în mod sincer de alți oameni, le oferim tot ce avem mai bun. Îi ascultăm, facem tot ce putem ca să-i înțelegem, îi ajutăm și scoatem tot ce e mai bun din ei”¹³.

Universul empatic este dinamic, este animat de diverse conexiuni pe care facultatea în cauză le realizează și le eficientizează. Un scriitor celebru ne-a lăsat următoarea cugetare: „Când vorbesc ceilalți, ascultă-i complet. Cei mai

¹¹ Hal Urban, *op cit.*, p. 63.

¹² Laurențiu Șoitu, *Comunicare și acțiune*, Institutul European, Iași, 1997, pp. 6-7.

¹³ Hal Urban, *op. cit.*, p. 233.

mulți oameni nu ascultă niciodată”¹⁴. Un alt iubitor al scrisului și al maximelor, nu s-a lăsat mai prejos și a venit cu butada următoare: „Dacă ne-am fi născut ca să vorbim mai mult decât ascultăm, am fi avut două guri și o singură ureche”¹⁵. Când cineva își expune un punct de vedere, pertinent sau nu, nu se știe, să avem capacitatea să așteptăm să termine, și pentru a ne edifica asupra oportunității celor spuse, și pentru a ne putea exprima propria părere. Dacă l-am întrerupe, l-am deranja, situație care, dacă ni s-ar întâmpla nouă, ne-ar crea o vădită stare de disconfort. Ascultându-l, fără a-l întrerupe, ne ajută să ne dovedim posesia clară și binevenită a unui mănunchi de virtuți care ne fac cinste, care ne pun în evidență și ne întăresc caracterul. „Ascultarea este însăși temelia conversației. Înseamnă a lua parte la ceea ce are de spus cel dat în grijă, la nevoile pe care le are și la sentimentele exprimate. Este vorba de a fi cu adevărat prezent, a-i înțelege inima și a-i asculta atât interiorul cât și exteriorul”¹⁶. Comoara reprezentată de ascultare, este cu prinsă și valorificată și în Pateric, alcătuire ce se constituie într-o veritabilă școală cu lecții de viață, dă trăire demnă și cu folos. „Unui monah i s-a cerut să răsădească un băț uscat în nisip și să-l ude în fiecare zi. Izvorul era atât de departe de chilia lui încât trebuia să plece seară și să se reîntoarcă a doua zi, dimineața. Timp de trei ani a împlinit cu credință porunca învățătorului său. La sfârșitul acestei perioade, nuiaua începuse deodată să înflorească și să rodească. Bătrânul a cules un fruct, l-a dus la biserică și ni-a invitați pe toți monahii să guste, spunând: Veniți și gustați fructul ascultării”¹⁷. La această înălțime a înțelegerii și a împlinirii, se ajunge, după ce multe alte însușiri pozitive, sunt descoperite, folosite și șlefuite. Prin împrăștierea darului ascultării, cel ce ilustrează empatia, va ajunge la rândul lui, să fie și creator și dăruitor. „Abilitatea de a-i asculta pe alții într-o manieră înțelegătoare și plină de pasiune, este probabil cel mai eficient mecanism din lume pentru a trăi în armonie cu oamenii și pentru a-ți asigura prietenia lor pentru totdeauna”¹⁸.

„A ști să ascuți este o artă” (Epictet); „Munca trezește și educă ascultarea, stăpânirea de sine, atenția, siguranța și răbdarea” (Samuel Smiles); „Cu atenție și ascultare ajungi să faci orice” (Hector Malot).

5. Ne ajută să înțelegem și să practicăm Regula de aur. *Precum voiți să vă faceți vouă oamenii, faceți-le și voi asemenea* (Lc. 6,31) sau *ce ție nu-ți place altuia nu-i face*, sunt două exprimări ale aceleiași recomandări, cunoscută mai ales sub denumirea de Regula de aur a moralei creștine sau etica reciprocității.

¹⁴ Ernest Hemingway la Hal Urban, *op. cit.*, p. 61.

¹⁵ Mark Twain la *ibidem*, p. 61.

¹⁶ Lena și Otto Rimas, *op. cit.*, p. 115.

¹⁷ Patericul la Kallistos Ware, *Împărăția lăuntrică*, trad. de Eugenia Vlad, Asociația Christiana, București, 1996, p. 71.

¹⁸ Justice Oliver Wendell Holmes la J. Oswald Sanders, *Conducerea spirituală*, trad. de Lucian Ciupe, Ed. Metanoia, Oradea, 2009, pp. 77-78.

Sensibilitatea empatică ne va oferi culoarul optim de înțelegere a acesteia, atât la nivel de nuanțe, cât și la nivel global. În același timp, va întări convingerea că nu doar nivelul de percepție va fi cel ce dă tonul și duce la împlinire, ci punerea în acțiune, practicarea metodelor și mijloacelor specifice. Acestea vor duce la scopul propus, plăcut Divinității și oamenilor. Principiul acesta de conviețuire ajunge la strălucirea metalului amintit, doar prin exemplificare continuă, prin deținere și împărtășire necondiționată. Este și o verificare de fiecare zi, o punere în temă și în acord cu ceea ce ne cere Mântuitorul să împlinim pentru a ne justifica statutul. „Așa cum avem adesea nevoie ca ceilalți să fie răbdători cu noi, trebuie să ne amintim Regula de aur și să facem la fel, pentru ei”¹⁹. Experiența vieții a demonstrat că mecanismul pus în mișcare prin aplicarea acestui principiu, îl face pe om merituos în a viza standardul stabilit adică *starea bărbatului desăvârșit, măsura vârstei deplinătății lui Hristos* (Ef. 4,13), Cel ce este și va rămâne de-a pururi, Modelul de fiecare zi al creștinului.

„Înțelege toate, dar făptuiește cele legiuite a fi făcute (Sf. Grigorie de Nazianz); „Cucernic e, nu cel care miluiește pe mulți, ci cel care nu nedreptățește pe nimeni” (Evagrie Ponticul); „Fericit cel ce face bine multora, căci va găsi mulți avocați la judecată” (Nil din Ancyra).

6. Ne face să fim mai atenți și mai sensibili cu ceilalți, mai buni și mai blânzi. Ne dezvoltă și ne alimentează spiritul comunitar. Ne vindecă de indiferență sau chiar nesimțire, făcându-ne mai omenoși. Accentuează simțul și acțiunea samarineanului milostiv și ne implică în procesul de ajutorare efectivă, consistentă și dezinteresată.

Omul, prin intermediul empatiei, părăsește turnul de fildeș și coboară în casa cu pereți de sticlă, aici instalându-se pentru a se dedica și, integrându-se, pentru a ajuta. Se coboară la oameni, se deschide acestora pentru a fi înțeles și se dedică lor, dovedind că este ca ei și pentru ei. Este un adversar de neoprit al concluziei lui Plaut, *homo homini lupus*, transformând ferocitatea exprimării, în candoare, sensibilitate și drag de semeni. Prin acesta metamorfoză el subscie punctului de vedere al lui Lucius Annaeus Seneca, cel care, în opoziție cu Plaut, afirmă că *omul este ceva sfânt pentru om*.

Va experimenta de nenumărate ori ce înseamnă să fi cumsecade, din porunca divină a iubirii, luând și curaj, și știință, și implicare. Cumsecădenia sa va împrumuta fiorul și rezultatele Păstorului cel Bun, atât cât pot fi împrimate de firea omenească, în neastâmpărul ei spre bine și folos. La reacțiile celor din jur va răspunde cu blândețe, va acționa cu discernământ, va privi și va primi totul cu răbdare. „Privirea este oglinda sufletului. O privire spune mai multe decât cuvintele. Trădează exprimarea iubirii, a încrederii, a bucuriei, compătimirii, tristeții

¹⁹ Hal Urban, *op. cit.*, p. 233.

ș.a. Mulți vorbesc de ochi plini de bunătate, ce-l înarmează pe om, îi dăruiește încredere și îl ușurează în referirea la problema lui²⁰.

Nu va fi agreat de toți și nu va fi sprijinit de mulți, la început. Firile cărcoșe vor încerca să găsească motive josnice pentru a i le atribui, ca surse ale interesului său de a revoluționa o stare ce se perpetuase și car era acceptată de majoritate, din comoditate, din obișnuință sau chiar, silă. Va fi competitorul redutabil al ipocrițiilor și al lașilor, ale căror acțiuni le va dezavua, fără însă a declanșa și a întreține stări conflictuale cu aceștia.

„Dacă vrei ca lucrurile mâinilor tale să ți se facă dumnezeiești, iar nu pământești, atunci cele făcute de ele să fie împărțite celor aflați în nevoi” (Nil din Ancyra); „Cumințenia și blândețea sunt heruvimii sufletului” (Evagrie Ponticul); „Bunătatea înfrumusețează viața, împăcând toate neînțelegerile; limpește ceea ce e încurcat, ușurează ceea ce e greu, înveselește ceea ce e trist” (Tolstoi).

7. Ne ajută să avem mai multă răbdare, să fim mai înțelegători și mai iertători. Abilitățile empatice îl vor ajuta pe purtător să fie echilibrat, atât în viața interioară, cât și în mediul extern. Va fi circumspect în a lua decizii punitive, sensibilitatea sa, bunătatea și blândețea, îndepărtându-l de spiritul justițiar, în favoarea celui pacifist și milostiv.

Va amâna cu înțelepciune ziua în care să facă plată pentru cele rele venite de la alții, orice răstimp fiind folosit pentru a arăta și valorifica binele, în detrimentul răzbunării. Prin răbdare va demonstra că nu pierde energia vreunei acțiuni și nu se depărtează de obiectivele propuse, din contră, orice dobândire îi va spori vrednicia, imaginea sa fiind una exemplară. „Răbdarea este o virtute minunată, care scapă sufletul de acele valuri ale mării furtunoase a duhurilor rele²¹, iar viața, încununată de aceasta regină a virtuților, va fi asemeni unui copac cu rădăcini adânci, ce nu poate fi doborât ușor și care se consolidează din seva energizantă produsă de izvoarele binelui.

Empatia va întreține mereu vie flacăra altruismului, a înțelegerii semenilor, mai ales, în momentele delicate ale existenței acestora. Duhul înțelegerii, va limpezi căile și va conduce, atât pe cel înțelegător, cât și pe cel înțeles, pe culmea binecuvântată a iertării, a împăcării. „Toată datoria ce o avem noi față de Dumnezeu n-o putem plăti oricât ne-am strădui. Totuși Dumnezeu ne-a dat o cale ușoară și lesnicioasă pentru plata datoriei...este calea iertării greșelilor celor ce ne greșesc și a neținerii de minte a răului făcut de alții²². Prin empatie, toate aceste stadii evolutive sunt parcurse de om, prin intermediul ambiției

²⁰ Ierom. dr. Teofan Mada, *Sociabilitatea persoanei și dialogul terapeutic spiritual*, Ed. Vremi, Cluj.Napoca, 2010, p. 163.

²¹ Sfântul Ioan Gură de Aur, „Comentar la Evanghelia de la Ioan”, în *Lumina Sfințelor Scripturi*, vol. II, Ed. Trinitas, Iași, 2007, p. 695.

²² Idem, „Omiliile la Matei”, *P.S.B.*, vol. 23, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., București, 1994, p. 709.

constructive, cu siguranță, spre scopul propus, spre binele împlinit cu profesionalism.

„Răbdarea este arta de a spera” (Vauvenargues); „Oamenii sunt aici pe pământ pentru binele semenilor lor. Deci, ori învață-i, ori rabdă-i” (Marcus Aurelius); „Iertarea este mireasma pe care violeta o lasă pe călcâiul care a strivit-o” (Mark Twain).

***

Preotul ca om de cult și cultură, va ști să monitorizeze stările fluctuante ale credincioșilor săi, va scruta cu atenție universul tulburat și decolorat al răului și va întrebuința empatia ca antidot la cele dăunătoare, ce-i subminează demnitatea și-i afectează păgubitor misiunea. Nu va folosi în mod exagerat termenul, ci îl va ilustra, prin viața sa, prin viziunea și prin acțiunile sale. Va urmări să se facă plăcut lui Dumnezeu, nu pentru câștig personal, ci prin investiția pe care o face în cei încredințați lui, prin intermediul învățaturii și al exemplului, al jertfelniciei și al credinței statornică în iubire. O chemare solemnă, cu caracter programatic, se impune a fi luată în seamă, a fi trecută prin filtrul meditației, spre a fi împlinită: „Fă din fiecare zi, o zi a smereniei; apleacă-te spre toate slăbiciunile și infirmitățile semenilor tăi, acoperă-le toate neputințele, apreciază-le realizările, încurajează-le virtuțile, ușurează-le poverile, bucur-te de succesul lor, îndură-te de necazul lor, primește-le prietenia, treci-le cu vederea malițiozitatea, iartă-le răutatea...”²³.

Empatia nu este altceva decât iubire în acțiune, bine gândită și atent direcționată, este încredințare în binecuvântarea venită prin credință, este speranță bine consolidată și de neoprit. Chiar dacă termenul în sine este de factură recentă, universul pe care îl limpezește, mediul pe care îl înobilează, sunt cunoscute și investite cu greutatea meritată, din vremea Mântuitorului. El este Cel ce a predicat și a exemplificat ca nimeni altul, prin chenoză și jertfă, ce înseamnă să fi devotat unei cauze, să te dedici semenilor, spre binele lor. A lăsat cele nouăzeci și nouă de oi și a pornit în căutarea celei pierdute (Mt. 18,12), a pus, spre cinstire și imitare, pe samarineanul generos (Lc. 10,30-37), *ne-a iubit și s-a dat pe Sine pentru noi, prin os și jertfă lui Dumnezeu*, (Ef. 5,2), *a venit ca lumea viață să aibă și să aibă din belșug* (In. 10,10). Sfântul Apostol Pavel, primind investire directă pe drumul Damascului, a preluat misiunea și mesajul și adaptându-le la sine, ne îndrumă cu blândețe, dar și cu fermitate: *Luați seama cu grijă, cum umblați, nu ca niște neînțelepți, ci ca cei înțelepți, răscumpărând vremea căci zilele rele sunt. Nu fiți fără de minte, ci înțelegeți care este voia Domnului* (Ef. 5, 15-16).

Mântuitorul Hristos ne dă Modelul Păstorului cel Bun, iar Apostolul neamurilor ne oferă călăuză. Noi să ne străduim să le oferim păstorul vrednic. Cel autentic, luminat și condus de empatie, nu cel năimit. Acesta din urmă,

²³ William Law la J. Oswald Sanders, *op. cit.*, p. 64.

pierzându-se între cele ale lumii, își uită rolul și rostul, promovează cu îndărătnicie inversarea valorilor, demanteland, cu bună știință, sistemul sănătos de evaluare, precum și pe cel de împărtășire a darurilor. Același sfânt din Kronstadt-ul Sankt Petersburgului, avertizează pe cel investit ca păstor duhovnicesc, să-și lărgescă orizontul de gândire și preocupări, și să surprindă esența misiunii și să fie împlinitor al celor plăcute lui Dumnezeu și oamenilor. În autenticitatea lui, rezidă și menirea lui. „*Cel plătit lasă oile și fuge. Teme-te să fii ca cel plătit! Fii cât se poate de sincer față de păstoriții tăi și niciun gând viclean să nu se cuibărească în tine, ca un șarpe veninos, primejdios, nu atât pentru ceilalți, cât pentru tine; pune-te în toate împrejurările vieții înaintea lui Dumnezeu, Care cearcă inimile și rărunchii. Străduiește-te să ai totdeauna ochiul minții luminat și nu îl întuneca prin întunecatele patimi*”²⁴.

Universul mântuitor cuprins și extins apoi prin empatie, dă ocazia creștinului, în general și preotului în special, nu numai să se pună înaintea lui Dumnezeu, ci să împrumute, din învățătura divină, tot ce crede a fi de folos în exercitarea lucrărilor binefăcătoare. Nu trebuie așteptate momente de criză sau împrejurări extreme, pentru a fi la înălțimea chemării și a lucrării. Întrebarea: *Doamne, când te-am văzut flămând sau însetat sau străin...?* (Mt. 25, 44), devine superfluă. Faptele milosteniei trupești, respectiv, ale celei sufletești, fac parte din programul zilnic, orarul având acoperire maximă. Prin urmare, dacă știm, să și plinim!

---

²⁴ Sfântul Ioan de Kronstadt, *Către păstorii duhovnicești*, trad. de Florentina Cristea, Ed. Egumenița, Galați, 2012, p. 56.